

ولسمشرۍ ټولټاکنې؛ ستونزې او راتلونکې سناریوګانې

د طالبانو د امارت له ښکېلو وروسته دا څلورم وار د ولسمشرۍ ټاکنې دي چې ۱۳۹۸ لمریز کال د تلې/مېزان میاشتې په ۶ مه نېټه په ټول هېواد کې تر سره کېږي او افغانان ۲۰۰۱ م کال وروسته د درېیم رئیس جمهور د ټاکلو لپاره ټاکنیزو مرکزونو ته د رایې اچونې لپاره ځي د رایې اچونې پروسه سهار اووه بجې پیل د مازدیګر تر ۵ بجو پورې یې دوام وکړ. ټاکل شوې لومړنۍ پایلې د تلې/مېزان میاشتې په ۲۷ مه نېټه او وروستۍ پایلې یې د لړم/قوس میاشتې په ۱۶ مه نېټه اعلان شي.

دا ځل هم ټاکنې د یو لړ مشکلاتو سره مل وې، د شکایتونو خپلواک کمېسیون سره تر اوسه پورې تقریباً ۲۲۷۵ شکایتونه ثبت شوي دي همدارنګه امنیتي ارګانونو د طالبانو د حملو خبر ورکړی په زیاتو ولایتونو کې مخابراتي شبکې او لارې د خلکو پر مخ تړلې وې خو بیا هم د دې ټولو ستونزو سربېره خلکو په ټاکنو کې ګډون وکړ، په ټوله کې د ظاهر په لحاظ دا ټاکنې د تېر پارلماني ټاکنو په پرتله منظم او شفاف وو.

دا چې د ټاکنو په پروسه کې کومې تخنیکي او عملیاتي ستونزې موجودې وې، په ټاکنو کې د خلکو ګډون په کومه اندازه وو او راتلونکي سناریو به څه وي؟ هغه پوښتنې دي چې دلته یې د ځوابولو هڅه شوې ده.

ټولټاکنو پروسې ته لنډه کتنه

په پام کې وه د افغانستان ولسمشریزې ټاکنې د روان ۱۳۹۸ کال د وري (حمل) په ۳۱ مه نېټه ترسره شي، خو وروسته د چنګاښ (سرطان) ۲۹ مې او بیا د میزان شپږمې ته وځنډېدې. یو علت یې هم د ټاکنو په کمېسیون کې اصلاحات وو. د کمزوري مدیریت او پراخو درغلیو له امله، د ۱۳۹۷ لمریز کال ولسي جرګې ټاکنې جنجالي شوې د پایلو اعلان یې څو میاشتې وځنډېد.

وروسته د ولسمشر اشرف غني د تقينې فرمان له مخې د ټاکنيزو کمېسيونو کمېشنران له دندو ليرې او پر ځای يې د ۱۳۹۷ لمريز کال په کب (حوت) میاشت کې نوي ۱۲ کمېشنران وټاکل شول ترڅو ولسمشريز ټاکنې د دوی په مدیریت ترسره شي.

د ټاکنو د نوي مهالوېش له مخې ټاکنيز کمپاين د اسد په ۶مه پيل شو. د ولسمشرۍ د ۱۸ کانديدانو له ډلې د محمد حنيف اتمر ټاکنيزه ډله په دغه ټيم کې د داخلي اختلاف له امله وپاشل شوه او څو ورځې وړاندې له ټاکنو د شاته کېدو اعلان يې وکړ، خو څلور نور نوماندان شيدا محمد ابدالي، زلمی رسول، ابراهيم الکوزی او نورالحق علومی د محمد اشرف غني په مشرۍ له دولت ساز ټيم سره يوځای شول.

د ميزان ۶مې په ټاکنو کې ۱۳ کانديدانو برخه درلودله، د دې ټاکنو لپاره له ۱۰۰ زرو ډېر کورني او نړيوال څارونکي گمارل شوي وو. په دوی کې ۳۰ زره څارونکي د بناغلي عبدالله او ۳۰ زره نور د بناغلي غني وو. همدارنگه مدني ټولنو استازو، کمېسيونونو غړيو، خپلواکو ادارو استازو، ملگري ملتونو، امريکا، بریتانيا، ايران، د سيمې او همسايه هېوادونو سفيرانو پر دغه بهير څارنه درلوده.

د ټاکنو په ورځ ستونزې او ننگونې:

۱- امنيتي ستونزې

په افغانستان کې د ولسمشرۍ ټاکنې داسې مهال ترسره شوې چې د دولت او مخالفينو ترمنځ جگړو هم زور اخیستی. طالبانو له خلکو غوښتي وو چې په ټاکنو کې له برخه اخیستو ډډه وکړي او گواښ يې کړی وو، چې په ټول توان به هڅه وکړي تر څو دغه بهير گډوډ کړي. د کورنيو چارو سرپرست وزير مسعود اندرابي او د دفاع وزارت سرپرست اسد الله خالد په يوه مطبوعاتي غونډه کې وويل چې دوی وتوانېدل چې په نسبي امن سره د ولسمشرۍ څلورم دور ټاکنې په ټول هېواد کې تر سره کړي دوی وايي چې د دولت د مخالفينو له لوري زيات خطر په تخار، لوگر، کونړ، پکتيا، پکتیکا، جوزجان، فارياب، کندز او کندهار ولايتونو کې وو. په ورته وخت کې په بغلان، بدخشان، غور، فارياب، غزني او کابل کې هم د نا امنۍ او چاودنو په اړه راپورونه ورکړل شول. د کورنيو چارو سرپرست وزير وايي، د حکومت د مخالفو وسله والو په بریدونو کې دوه پوليس وژل شوي او د درېيو سرتېرو په گډون ۳۷ ملکيان ټپيان شوي دي. د ټاکنو کمېسيون ۷۳۰۰ مرکزونه امنيتي ارگانونو ته پېشنهاد کړي وو چې امنيت يې ونيسي خو د ټاکنو په ورځ ۴۹۴۲ مرکزونه خلاص وو، پاتې نور چې شمېر يې ۲۳۵۸ ته رسېده د امنيتي گواښونو له امله د ټاکنو په ورځ تر لې پاتې شول، تړل شوي مرکزونه تقريباً د ټولو ۳۰ سلنه جوړوي.

۲- تخنیکي او عملياتي ستونزې

د کابل په گډون د هېواد په هغو سيمو کې چې امنيتي وضعيت يې نسبتاً ښه وو، د پام وړ خلکو په ټاکنو کې گډون ونکړ؛ خو په دغو سيمو کې بله لويه ستونزه د ټاکنو کمېسيون د کار مدیریتي ضعف وو. په ډيری سيمو کې مرکزونه په ځنډ سره خلاص شول چې له امله يې د ټاکنو موده دوه ساعته هم وغځېده، د رایه ورکوونکو لېستونه هم د يوه سايت په

ځای بل سایټ ته لېږل شوي وو، چې له کبله یې ډېری کسانو په لېست کې د نوم د نه موجودیت له کبله رایه ونه کاروله او که یې رایه وکاروله هم په سیستم کې ثبت نشوله، د بايومټریک ماشینونو ستونزې او په سم ډول کار نه کول او یا هم د بايومټریک ماشینونو پر کارونې د ټاکنو کمپسیون د کارکوونکو نه پوهېدل او دې ته ورته نورې هغه ستونزې وې، چې دغه پروسه یې له ننگونو سره مخ کړې وه. د افغانستان د رڼو ټاکنو بنسټ یا تیفا وایي چې د ټاکنو پر وړاندې لویه ننگونه په نوملړ او بايو مټریک ماشینونو کې د رایه ورکوونکو د نوم نشتوالی بللی، د دې ادارې په خبره، په ۳۴ ولایتونو کې د رایې ۸۸ سلنه مرکزونه له دې ستونزې سره مخ وو او خلکو رایه نه ده ورکړې. دا اداره زیاتوي، ځینې ولایتونو کې ان د رایه ورکوونکو په نوملړ کې ځینې نومونه نه وو. بل هم په یوه مرکز کې د رایه ورکوونکو د نفوس او د نوملړ ترمخ توپیر وو. د مثال په ډول د غزني د کډوالو ښارگوټي روغتیايي مرکز په خپل نوملړ کې د ۳۸۰ کسانو نومونه ثبت وو، خو دغه مرکز ته ۲۵۰۰ کسان ورغلي وو او ویل یې چې ټاکنو ته یې نوم په همدې مرکز کې لیکلی وو.

۳- د خلکو کم گډون

دا ځل په ټاکنو کې په رښتیا هم د خلکو گډون په بې ساري ډول کم رنگه وو، ښایي څو لاملونه به ولري. لومړی خو په ټاکنو کې د خلکو د کم گډون لامل دا وو، چې عامو خلکو سولې ته په ټاکنو اولویت ورکولو او دا یې غوښتنه وه چې لومړی سوله بیا ټاکنې خو حاکمې ډلې داسې ونکړل. بل دا چې د ۱۳۹۳ لمریز کال په ټاکنو کې خلکو په پراخه کچه په ټاکنو کې گډون وکړ خو د دوی گډون ته درناوی ونشو د تېر ۵ کلن حکومت مشران د امریکا د بهرنیو چارو د وزیر په وساطت وټاکل شول، ښایي امنیتي ستونزې او خپله د ټاکنو د پروسې ضعیف مدیریت او د درغلیو د شتون خبره هم کېدای شي چې د خلکو په نه گډون یې تاثیر لرلی وي. همدارنگه د ۱۳۹۷ لمریز کال پارلماني ټاکنو کې د شویو درغلیو، ضعیف مدیریت او په پراخه کچه فساد هغه څه وو چې خلکو په دې دور ټاکنو کې د گډون زړه ښه نکړ، همدا ډول د افغانستان د رڼو ټاکنو بنسټ یا تیفا د خلکو گډون پیکه بللی، په تېره بیا په خوست، پکتیا، جوزجان، غزني، نیمروز، بدخشان، کابل، تخار، فراه، کندهار او سرپل کې د ښځو گډون ډېر کم یاد کړی. کمپسیون ته تر اوسه پورې د ۳۷۳۶ مرکزونو پایلې رسېدلې دي چې تقریباً ۲ میلیون او دوه سوه زره کسانو رایه کارولې ده. داسې معلومېږي چې د ۳ میلیونو شاوخوا کې خلکو په ټاکنو کې برخه اخستې وي، دا په داسې حال کې ده چې د رسمي شمېرو له مخې په افغانستان کې ۹ میلیونو کسانو نوم لیکنه کړې وه.

راتلونکې سناریوګانې

د ټاکنیزو کمپاینونو په لړ کې دواړو حکومتي ټکټونو په ټاکنو کې د بري په موخه په لوړه سطحه کمپاینونه وکړل، دا چې دوی ولې وتوانېدل چې په دې سطحه کمپاینونه وکړي او نور نوماندان وتوانېدل شاید په دې خاطر چې دوی له خپلو صلاحیتونو استفاده کړې وي او اوس په ټاکنو کې دواړه لوري د بري دعوه لري خو که په لومړي دور کې یو لوری اکثریت ونه گټي خو دوهم دور ته به همدا دوه ټکټونه سیالی ته مخ ته کیږي. خو دا چې یواځې د ټاکنو صندوق به آینده زعامت وټاکي، تېرو ته په کتو سره ناشونې ښکاري، قوي احتمال دادی چې اول خو به پایلې ځنډنې کیږي بیا به پایلې متنازع کیږي او په نتیجه کې به آخري تصمیم سپینه ماڼۍ نیسي. که چېرې امریکا به رښتیا سره په افغانستان

کې سولې راتلو ته ژمن وي نو بيا خو به انتقالي حکومت جوړولو ته لاره برابروي او که سپينه مانۍ سولې راتلو ته ژمن نه وي نو ډېر احتمال لري چې يو وار بيا به يو ډول ائتلافي حکومت رامنځته شي.

روز جهانی معلم و وضعیت ناگوار معلمان افغانستان

بیست و پنج سال پیش، روز ۵ اکتبر که برابر با ۱۳ میزان می شود، روز جهانی معلم نامگذاری شد. سال ۱۹۹۴ میلادی سازمان آموزشی، علمی و فرهنگی ملل متحد (یونسکو) در چهل و چهارمین اجلاس وزرای آموزش و پرورش با ۱۳۵ کشور عضو که از ۳ تا ۸ اکتبر در شهر ژنو برگزار شد، توسط مدیر عمومی آن وقت سازمان یونسکو (فدریکو مایو) پیشنهاد شد که یک روز به نام معلم اعلام شود. این روز را به عنوان روز جهانی معلم به خاطری تجلیل نموده گرامی میدارند، که با استفاده از این روز مسؤلان حکومتی هر کشور به مشکلات و معضلات آموزشی و نظریات معلمان گوش فرا می دهند، تا از طریق بالابردن کیفیت کار و زندگی معلمان کیفیت آموزشی را بالا ببرند. روز معلم در حالی سالانه در افغانستان از سوی عده از مردم و مقامات حکومتی تجلیل می شود، که اکثریت معلمان در این کشور از وضعیت زندگی شان شکایت دارند. از سوی هم نزدیک به ۱۸ هزار مکتب توسط ۲۲۰ هزار معلم که ۳۴ درصد ایشان را بانوان تشکیل میدهند اداره می شوند. وضعیت معلمان در کشور، وعده های حکومت نسبت به بهبود وضعیت زندگی معلمان و عواملی که باعث خرابی وضعیت معلمان در کشور می شود، موضوعاتی هستند که در تحلیل این هفته بحث می شوند.

وضعیت موجود معلمان در کشور

پیامبر اسلام صلی الله علیه وسلم به معلم بودن افتخار نموده و علماء و دانشمندان معرفت و آموزش و وظیفه معلمی را شریف ترین، عزیزترین و نظیف ترین وظیفه بشری میدانند. امام غزالی رحمه الله معلم را فردی معرفی می کند که در قلب و روح انسان نفوذ نموده و به او جان می بخشد. همچنین رسالت معلمی در جوامع معاصر به حیث جهان شمول ترین اشتغال های بشری شناخته می شود، زیرا رشد فرهنگی در جوامع آزاد و متمدن به واسطه آموزش و پرورش

تحقق می‌یابد. بنابراین آغاز شکل‌گیری یک جامعه، با آزادی، اختیار و آگاهی عجیب شده کار معلم شروع شده برای هویت ملت‌ها تضمین معنا می‌بخشد. اما با وصف همین مقام رفیع، متأسفانه معلمان افغانستان با مشکلات متعدد اجتماعی و اقتصادی دست و پنجه نرم می‌کنند که به شمه‌ای از آنها درینجا تماس می‌گیریم:

مشکلات اجتماعی: طوریکه ذکر شد در جوامع پیشرفته معلمان از جایگاه ویژه‌ای برخوردار بوده و به حیث باعزت‌ترین فرد از وضعیت اجتماعی خوبی برخوردار می‌باشند. اما در افغانستان حرمت و جایگاه واقعی معلمان به رسمیت شناخته نشده و شبیه به سایر اقشار محروم و مزد بگیر دیگر، در بسیاری جاها، با طی نمودن ساعت‌ها راه برای تعلیم شاگردان در فضای باز و یا زیر خیمه‌ها می‌شتابند. همچنین از لحاظ موقعیت اجتماعی و ارزش‌گذاری میان مردم و اجتماع موقف مناسب و مشخصی نداشته‌اند. گاهی از سوی شاگردان و والدین آنها نیز مورد اهانت و تهدید قرار می‌گیرند. به همین خاطر، یک تعداد بیزار از عنوان معلمی و تعدادی می‌شرمند که بگویند به حیث معلم ایفای وظیفه می‌کنند.

مشکلات اقتصادی: اگر وضعیت اقتصادی معلمان در افغانستان به بررسی گرفته شود، هویدا می‌شود که معلمان در این کشور از ابتدایی‌ترین وسائل و حد اقل امکانات زندگی برخوردار نبوده، جزء اقشار فقیر و یا متوسط جامعه به حساب می‌روند. اگر وضعیت معیشتی و میزان دسترسی به معاش و امکانات زندگی معلمان این کشور در مقایسه به کشورهای همسایه و جهان در نظر گرفته شود، دیده می‌شود که از هیچ بعدی قابل مقایسه نبوده معلمان در این کشور از مشکلات بد اقتصادی و معیشتی رنج می‌برند. طوریکه معلمان در افغانستان بین ۶ تا ۱۴ هزار افغانی (معادل ۷۵ تا ۱۶۰ دالر)، ماهانه حقوق و یا معاش دریافت می‌کنند. اما در ایران با وصف محاصره اقتصادی غرب، معاش ماهانه یک معلم بین ۳۰۰ دالر تا ۶۰۰ دالر می‌باشد، معاش معلمان در کشور امارات متحده عربی، معمولاً به طور ماهانه بین ۲۵۰۰ دالر تا ۶۰۰۰ دالر می‌باشد و حقوق ماهانه معلمان در کشورهای عربستان، قطر، عمان و بحرین نیز نزدیک به همین مقدار می‌باشد.

نبود امکانات، معاشات کم، موقعیت و ارزش اجتماعی نا مناسب معلم و موجودیت فساد اداری در استخدام معلمان، باعث شده که افراد دانش‌آموخته و متخصص مسؤولیت معلمی را نپذیرند. علاوه برین، موجودیت فساد در سکتور تعلیم و تربیه، زندگی معلمان را متضرر ساخته جلو پیشرفت و ارتقای شان را سد نموده است. بر بنیاد یافته‌های کمیته مستقل مشترک نظارت و ارزیابی مبارزه با فساد اداری که در سال ۱۳۹۷ هجری خورشیدی به نشر سپرده شده بود، از وجود معلمان خیالی خبر داده حدود ۵۰ درصد از معلمان را بدون تحصیلات عالی گفته بیان داشته بود که بخش بزرگ از معلمان را افراد غیر مسلکی و غیرمتخصص تشکیل می‌دهد. همچنین سخنگوی وزارت معارف افغانستان از حضور ۶۰۰۰۰ معلم غیرمسلکی (دوازده پاس و یا پائین تر از آن) در معارف خبر می‌دهد و متأسفانه وزارت معارف نتوانسته در جهت ارتقای سوبیه ایشان، گام‌های مؤثری بردارد. طبیعتاً که معلم ناتوان هیچگاه نمی‌تواند شاگرد توانا به جامعه تقدیم نموده باعث ایجاد تغییر مثبت در جامعه گردد.

وعده هایکه هیچگاه تحقق نیافت

سرنوشت معلمان در افغانستان از دیر زمانی به این طرف قربانی وعده های چرب و کمپابینی حکام و مقامات ذیصلاح در کشور گردیده است. به عنوان مثال، مشکل توزیع زمین که از وعده های همیشگی زمان داران برای قشر معلم می باشد تا حال حل نگردیده است. هرچند بانو نوریه زهت سخنگوی وزارت معارف افغانستان در اتصال تلففونی به مرکز مطالعات می گوید که از سال ۱۳۸۶ هجری خورشیدی تا حالا ۹۲ هزار نمره زمین در ۲۷ ولایت به معلمان توزیع شده است. اما به نسبت عدم توانایی معلمان به اعمار خانه بالای زمین های داده شده از سوی حکومت و شکایت های معلمان، این پروسه فعلا متوقف شده است. در حالیکه رهبران حکومت وحدت ملی از آغاز کار حکومت همه ساله حین نواختن زنگ مکتب از توجه به معارف و همکاری تمام ارگان های دولت به معارف سخن میزنند و رئیس جمهور اشرف غنی در آغاز سال تعلیمی ۱۳۹۸ هجری خورشیدی یک بار دیگر به عملی شدن وعده هایش به معلمان تعهد سپرده بود، اما متأسفانه در عمل هیچ پیشرفتی در زمینه صورت نه گرفته است. به گونه مثال، رئیس جمهور در سال ۱۳۹۴ گفته بود که مشکل مسکن برای معلمان را در ظرف شش ماه حل خواهد کرد و در آغاز سال جاری نیز تاکید کرد که تا سه ماه آینده برای حل مشکل مسکن معلمان تصمیم نهائی خواهد گرفت و بررسی معاشات معلمان را نیز در برنامه کار خود دارد، اما تا هنوز بعد از گذشت شش ماه خبری از عملی شدن این وعده ها وجود ندارد. نه تنها ازدیادی در معاشات بوجود نیامد که حتی معاشات تعداد قابل ملاحظه ای از استادان، به تأخیر پرداخته می شود.

عوامل

اینجا به عوامل عمده و اساسی ایکه سبب حق تلفی و مظلوم قرار گرفتن معلمان در کشور می شود، اشاره شده است:

ضعف مدیریت دولتی: با آنکه بعد از سال ۲۰۰۱ م پیشرفت های قابل ملاحظه از نظر کمیت در عرصه معارف پدید آمده است. اما از لحاظ کیفیت و سطح پائین درسی، موجودیت فساد اداری، موجودیت معلمان خیالی و غیر مسلکی و کم توجهی به وضعیت معلمین را نمی توان به سوء مدیریت و نظارت، پائین بودن توانای اجرائیوی و کم توجهی مسؤولین در سکتور معارف بی ربط خواند.

بی ثباتی سیاسی: طوریکه معارف کشور در سطح رهبریت قربانی بی ثباتی سیاسی در کشور شده و افراد بر اساس سهمیه و روابط سیاسی به پست های رهبری این وزارت گماشته می شوند. معلمان نیز با توجه با عدم موجودیت معاش کافی، متأثر از جامعه و حکومت شده مجبور اند به امید دریافت شغل یا شرایط بهتر زندگی، به دنبال جریانات سیاسی رفته وزنده باد، مرده باد بگویند، در حالیکه میدان فعالیت معلم باید مکتب و صنف درسی اش باشد، نه جایی دیگر.

جنگ و تهدیدات امنیتی: جنگ و نا امنی یکی از چالش های عمده فراراه معلمان در افغانستان می باشد. بارها دیده شده که معلمان نشانه قرار گرفته شده اند و مکاتب مورد هدف قرار گرفته است. گروه های مسلح که خود را متولی

معارف میدانند، به شکل خود سرانه به نظارت مکاتب و کنترول معلمان می پردازند، تا جاییکه در بعضی ساحات از معاش معلم باج می گیرند و یا ویرا به اجرای وظائف غیر مسلکی مجبور می سازند.

نبود جهت مدافع از حقوق معلمان: نبود وحدت و هم آهنگی میان معلمان یکی دیگر از چالش های موجود فراراه معلمان است، بارها دیده شده، وقتیکه بخشی از معلمان در یک گوشه کشور اعتصاب و یا گردهمایی را برای رفع چالش ها در پیش میگیرند، صدایشان درست شنیده نمی شود. تشکیل اتحادیهء معلمان هرات تجربهء خوبی درین زمینه می باشد و باید که گسترش داده شود. زیرا که نیاز است جهت همبستگی معلمان یک اتحادیهء ملی و افغانستان شمول به وجود آید تا صدای ایشان را منعکس و از حقوق آنها دفاع نماید.

ارتباط با ما:

ایمیل: csrskabul@gmail.com - info@csrskabul.com

وبسایت: www.csrskabul.com - www.csrskabul.com

شماره تماس دفتر: (+93) 202564049 - (+93) 784089590

لطفا نظریات و پیشنهادات خود را جهت بهبود مطالب این نشریه به ما ارسال دارید.